

ANONİM ORTAKLIK SERMAYE ARTIRIMINDA YÖNETİM KURULU BEYANI

Statement of the Board of Directors in a Joint Stock Company Capital Increase

Fahri ÖZSUNGUR*

Özet

Anonim ortaklıkta yönetim kurulu beyanı hukuki açıdan nitelenmesi gerekli olan önemli belgeler arasında yer almaktadır. Anonim şirkette özellikle sermaye artırımındaki önemi bağlamında, yönetim kurulunun hukuki çerçevesinin çizilmesi ve uygulamada yaşanabilecek olası sorunların çözümü bağlamında konu güncelliğini korumaktadır. Bu çalışmada 6102 sayılı TTK m. 457 ile getirilen yeni düzenlemeye göre yönetim kurulu beyanının kavramsal çerçevesi, hukuki niteliği, pay sahiplerinin bilgi alma ve inceleme hakkı ile arasındaki ilişki, kamuyu aydınlatma ve dürüst resim ile ilişkisi, beyanın sunumuna ilişkin usul ve esaslar, beyanın içeriği Türk ve Avrupa şirketler hukuku bağlamında ele alınmıştır.

Anahtar Kelimeler. Anonim şirket, Yönetim kurulu beyanı, Dürüst resim ilkesi, Kamuyu aydınlatma ilkesi.

Abstract

The statement of the board of directors in joint-stock companies is among the important documents that must be legally clarified. The subject remains up-to-date in the context of drawing the legal framework of the board of directors and solving possible problems that may arise in practice, especially in the context of its importance in a capital increase in a joint-stock company. In this study, according to the new regulation introduced with the article 457 TCC (Turkish Commercial Code numbered 6102), the conceptual framework of the board of directors statement, its legal nature, the relationship between the shareholders' right to information and examination, its relationship with public disclosure and honest picture, the procedures, and principles regarding the presentation of the statement, the content of the statement are discussed in the context of Turkish and European company law.

Key Words: Joint-stock company, Board of directors statement, Honest picture principle, Public disclosure principle.

➤ *Bu makale Etik Kurul İznine tabi değildir/This article is not subject to Ethics Committee Permission.*

➤ *Makale Geliş Tarihi/Article Received Date: 27.06.2022*

➤ *Yayın Kurulu Kabul Tarihi/Editorial Board Acceptance Date: 21.12.2022*

* Doç. Dr., Mersin Üniversitesi Çalışma Ekonomisi Bölümü Öğretim Üyesi, İki ayrı alanda doçent ve iki ayrı alanda doktora mezunu, fahriozsungur@gmail.com, <https://orcid.org/0000-0001-6567-766X>

GİRİŞ

Yönetim kurulu beyanı kamunun aydınlatılması, dürüst resim ilkeleri gereğince şirketin yönetiminde şeffaflığı sağlama, paydaşlarla olan ilişkiler ve denetimindeki etkin rolü, şirketle ilgili bilginin açık, dürüst, doğru ve eksiksiz bir şekilde verilmesini sağlayan önemli bir unsurdur. Paydaşların şirketin işleyişi ile ilgili bilgileri edinme ve inceleme haklarını sağlayan bu önemli unsur İsviçre, Avusturya ve Alman hukuklarında ve 6762 sayılı TTK'da doğrudan düzenlenmemiş olan yönetim kurulu beyanı hukukumuzda ilk kez ve doğrudan 6102 sayılı TTK m. 457'de düzenlenmiştir.

Anılan madde ile yapılan düzenleme şirketler hukukunda yönetim kurulunun şirketin üst düzeyde yönetimi, muhasebe, finans denetimi, yönetimle görevli kişilerin üst gözetimi, genel kurul toplantılarının hazırlanması ve genel kurul kararlarının yürütülmesi, pay, yönetim kurulu karar ve genel kurul toplantı ve müzakere defterlerinin tutulması, yıllık faaliyet raporunun ve kurumsal yönetim açıklamasının düzenlenmesi ve genel kurula sunulması, borca batıklık durumunun varlığında mahkemeye bildirimde bulunulması gibi vazgeçilmez görevlerinin yerine getirilmesinde önemli bir işleve sahiptir. Bu devredilmez ve asli görevlerin, denetim, gözetim ve yönetim fonksiyonlarının pay sahiplerinin bilgi edinme haklarına uygun, dürüst ve adil, şeffaf bir şekilde yerine getirilmesi anonim ortaklıkta yönetim kurulu beyanının hukuki niteliğinin ve işlevlerinin tespitini gerekli kılmaktadır.

6102 sayılı TTK m. 457 ile getirilen yeni düzenlemeye göre yönetim kurulu beyanının kavramsal çerçevesi, hukuki niteliği, pay sahiplerinin bilgi alma ve inceleme hakkı ile arasındaki ilişki, kamuyu aydınlatma ve dürüst resim ile ilişkisi, beyanın sunumuna ilişkin usul ve esaslar, beyanın içeriği Türk ve Avrupa şirketler hukuku dikkate alınarak bu çalışmanın çerçevesi oluşturulmuştur. Anonim ortaklık hukukunda önemli bir işleve sahip olan yönetim kurulu beyanının sermaye artırımı bağlamındaki önemi nedeniyle konu şirketler hukukunun temel prensipleri dikkate alınarak ele alınmıştır.

I. YÖNETİM KURULU BEYANINA İLİŞKİN KARA AVRUPA HUKUKLARINDAKİ DÜZENLEMELER

Beyan Alman hukukunda rapora eklenen açıklamalar ve bilgiler, raporun özel bir bölümü ile hukuk dünyasına bilgi sunumunu içeren yazılı veya sözlü açıklamalardır (289b, 289c, 289e, 340a, 341a, 341j, 317 Abs 2, HGB). Bu bağlamda beyan Alman şirketler hukukuna göre özellikle bir rapora eklenen veya bağımsız olarak deklere edilen açıklamalardır.¹ Kanun hükümlerinde mali (finanzielle Erklärung) ve mali olmayan (nichtfinanzielle Erklärung) beyana işaret eden açıklamalara rastlamak mümkündür.

¹ Peter Böckli, *Schweizer Aktienrecht: Darstellung für den Praktiker* (Schulthess Polygraphischer Verlag 1996) 125 vd.

Alman Şirketler hukukunda aynı sermaye artırımında yönetim kurulu beyanı § 37a hükmünün koşulları altında §183a Abs. 2 AktG hükmünde açıklanmıştır.² Anılan hükme göre yönetim Kurulu, sermaye artırımına ilişkin karar tarihini ve 37a maddesinin 1 ve 2 numaralı bentlerinde belirtilen bilgileri şirket gazetelerinde (Gesellschaftsblättern) yayımlar. Her aynı katkının veya mal alınmasının konusu, aynı katkı veya aynı devralmaların değerinin, kendilerine verilecek payların en düşük ihraç tutarı veya kendilerine sağlanacak menfaatlerin değerine ulaştığına ilişkin beyan yönetim kurulu tarafından açıklanmalı ve ticaret siciline sunulmalıdır. Aynı değer tespitinde değerlendirmenin kaynağı ve kullanılan değerlendirme yöntemi açıkça belirtilmelidir.

İsviçre Borçlar Kanunu'nda sermaye artırımına ilişkin yönetim kurulu raporu OR Art. 652e'de düzenlenmiştir (HregV Art. 46 Abs 2-d).³ Bu raporun yanı sıra yönetim kurulu HregV Art. 47 Abs. 2 'de belirtilen tespit içeren bir beyanı (Feststellungen des Verwaltungsrates) ticaret siciline sunar. Bu beyan TSY 73/1-ç, 77/1-ç, TTK m. 457'de de öngörüldüğü üzere zorunludur.

Fransız Ticaret Kanunu'nda (Code de commerce- CC) anonim şirketlere (société par actions) uygulanacak genel hükümler L224 ila L224-3 hükümlerinde düzenlenmiştir. Sermaye artırımı ise L225-127 ila 225-150 hükümlerinde düzenlenmiştir. Yönetim kurulu (le conseil d'administration) sermaye artırımını için bir rapor düzenler (CC Art. L225-135). Şirketler hukukuna hakim olan beyan ve rapora dair ilkelerin belirlenmesi için diğer hükümler incelendiğinde rapora ek beyan, ek bilgi sunumu, beyanname şeklinde ifadelere yer verilmektedir (CC Art. L225-129-5; L225-135).

Avusturya şirketler hukuku'nda sermaye artırımını Österreichische AktG Art. 149 ila 173 üncü maddelerinde düzenlenmiştir. Avusturya'da yönetim kurulu beyanı ile ilgili yaklaşımda Alman şirketler hukukunun temel prensipleri benimsenmiştir. Yönetim kurulu beyanı rapora eklenen açıklamalar ve bilgiler, raporun özel bir bölümü ile hukuk dünyasına bilgi sunumunu içeren yazılı veya sözlü açıklamaları içerir (§ 151, 159 Abs 3 ÖAktG, § 162 Abs 2 ÖAktG). Denetim kuruluna yılda en az bir kez sunulacak veya üç aylık raporların (Bericht an den Aufsichtsrat) dışında, önemli konularda derhal sunulacak raporlar ile şirketin kârlılığı veya likiditesi için oldukça önemli olan durumların bildirilmesini içeren özel rapor ve beyanlar şekli anlamda yönetim kurulu beyanlarını oluşturmaktadır (§ 81 ÖAktG).

² Kanun veya esas sözleşme şirketin ilanı gereken beyan, bilgi ve kararlarının yayınlanmasını şart koşuyorsa, bunlar Federal Gazete'de (Bundesanzeiger) yayımlanır (§25 AktG).

³ Anılan hükümde yönetim kurulunun yazılı raporunun içeriğinin nelerden oluştuğu açıklanmıştır. Roland Müller, Lorenz Lipp and Adrian Plüss 'Minderheitenschutz im schweizerischen Aktienrecht' (2011) 5(1) Aktuelle Juristische Praxis (AJP), 587-598, 592.

II. KAVRAMSAL ÇERÇEVE

Beyan kelime anlamı olarak “bildirme” anlamına gelmektedir.⁴ Hukukta beyan bir hukuk süjesinin belirli bir konuya ilişkin bilgi, teyit, taahhüt sunumlarını içeren yazılı veya sözlü açıklamalarıdır.⁵ Bu açıklamalar bir imzanın doğruluğunu açıklamak (TTK m. 40/2) veya teyit etmek için gerçekleştirilebilir ve hukuk düzeninde kendisine hukuksal bir sonuç bağlanan bilgiler içerir. Tanıma (TMK m. 295/1; 296), borç ödemedi aciz beyanı (TMK m. 462/10), vasiyet (TMK m. 531 vd.), ibra beyanı TBK m. 420/3 bu türden açıklamalardır. Beyanların içerikleri kimi zaman Kanun Koyucu tarafından belirlenirken, yargı kararları ve doktrine de bırakılabilmektedir.

Beyanların içerikleri kendilerine bağlanan hukuksal sonuçlar bağlamında yerine getirilmemesi veya içeriği hakkındaki eksiklik (TTK m. 55/1-a) hukuksal yaptırımlara tabi tutulmaktadır. Kanun koyucu tarafından sınırları kesin bir şekilde çizilmiş ve emredici hükümlerle belirlenmiş içerik, hukuk süjesi, ibraz edilecek yer, süre ve şekil bağlamında farklı yaptırımlar öngörülebilmektedir.

Beyanın içeriği, geniş ve dar kapsamlı olmak üzere iki temel çerçevede belirlenebilmektedir. Geniş kapsamlı beyan içeriğinde gerçeğe aykırılık (TTK m. 38/1; 62/1-d; 1165/2), hukuka aykırılık, yanlışlık veya yanıltıcılık (TTK m. 56/1-c), hakkın korunması (TTK m. 105/1), doğruluk (TTK m. 1252/1) gibi kistaslar getirilerek yaptırıma tabi tutulmaktadır.

Dar kapsamlı beyan içerikleri Kanun koyucu tarafından, yetki gösteren (TTK m. 110/1), içeriğin türüne veya niteliğine işaret eden niteliktedir.⁶ Dar kapsamlı beyan gerçek ya da tüzel kişiliğin temsil edildiğini gösteren işaretlerin tasdikini gösteren sembol, imza, işaret, paraf gibi temsili unsurları içerebilir. Bu tür beyanlar, içerik bağlamında dar kapsamlı açıklamalardır. TTK ve TSY’de düzenlenmiş imza beyanı bu yönde açıklamalardır. Beyanın içeriğinin dar kapsamda belirlendiği bir diğer biçim “yönetim kurulu beyanı”, “vasiyetnamede tanık beyanı”, gibi tahdidi şekilde sayılmış hukuki açıklamalardır.⁷

⁴ TDK, <https://sozluk.gov.tr/> ET 22.10.2021.

⁵ Sözlü beyana örnek olarak verilebilecek TMK m. 609/1’e göre mirasın reddi, mirasçılar tarafından sulh mahkemesine sözlü veya yazılı beyanla yapılır. Sözlü beyana ilişkin diğer örnekler TMK m. 135/1; 142/1; 309/2; 609/3. Yazılı beyana örnek olarak TTK m. 462/2 verilebilir. Anılan hükme göre anonim şirkette sermayenin artırılan kısmını, iç kaynaklardan karşılayan tutarın şirket bünyesinde gerçekten var olduğu, onaylanmış yıllık bilanço ve yönetim kurulunun vereceği açık ve yazılı bir beyanla doğrulanır. Yazılı beyana ilişkin diğer örnekler ise TTK m. 462/2; 468/1; 647/1; 915/2; 1270/3; geçici madde 7/5-a.

⁶ TTK m. 123/3’te yer alan vazgeçme beyanı içeriğin türüne işaret eden niteliktedir. Aynı şekilde TTK m. 281/1’de teklif, icap, ihbar, ihtar ve tebliğ gibi beyanlar beyanın içeriğinin sınırlandırıldığı ancak türün tadadı şeklinde sayıldığı beyanlardır.

⁷ Vasiyetnamede tanık beyanı TMK m. 534’te düzenlenmiştir. Anılan hükme göre tanıklar, bu beyanın kendi önlerinde yapıldığını ve mirasbırakanı tasarrufa ehil

“Kayıtsız ve şartsız” gibi nasıl bir açıklama ile ifade edilmesi gerektiği açık olmayan beyanlar içerik bağlamında geniş değil dar anlamda nitelendirilmelidir. TMK m. 609/2 hükmünde belirtilen mirasın reddine dair beyanın kayıtsız ve şartsız olması gerektiğine dair emredici hüküm bu duruma örnek olarak verilebilir. Zira burada Kanun koyucu tarafından beyanın içeriğinde bir sınırlama getirilmiştir.

Beyan içerik ve hukuk süjesi bağlamında sınırlandırılabilir. TTK'nın üçüncü kitabının (kıymetli evrak) dördüncü kısmının (kambiyo senetleri) birinci bölümünde (poliçe) yer alan “kabul beyanı” bu yöndeki beyanlardandır. TTK m. 695/1; 696 ve 697 bu açıklama biçimine örnek olarak verilebilir. Kabul beyanının poliçe üzerine yazılması ve “kabul edilmiştir” veya buna eş anlamlı başka bir ibareyle ifade edilmesi ve muhatap tarafından imzalanması beyanın içeriğindeki sınırlandırmayı açıkça göstermektedir. Diğer taraftan kabulün sınırlandırılması başlığı altında düzenlenmiş TTK m. 696 hükmüne göre kabulün kayıtsız ve şartsız olması gerektiği, ödeme yeri gibi birçok unsur hukuki sonuçlar ve yaptırım bağlamında sınırlandırılmıştır.

Beyan içerik bağlamında geniş ve dar anlamda ikili bir ayrıma gidilebilir. Şekil bağlamında sunulacağı yer (kurum, gerçek veya tüzel kişi, şirket, yönetim kurulu, genel kurul, vb.), irade beyanının niteliği (kabul, ret, onay, vazgeçme, feragat, çekince, süre uzatımı, cayma, ihbar, ihtar, itiraz vb.), süre (başvuru, zamanaşımı, hak düşürücü, vb.), sunum şekli (yazılı, sözlü, elektronik vb), sunum biçimi (noter tasdikli, resmi kurumda, vb.), hazırlayan hukuk süjesi (yönetim kurulu, gerçek kişi, tüzel kişi, vb) olmak üzere beyanla ilgili çeşitli ayrımlar yapılabilir.⁸

Dar kapsamda nitelendirilebilecek bazı beyanlarda hukuk süjesine işaret edilebilmektedir.⁹ TTK m. 336/1, 15/7/2016 tarih ve 6728 sayılı Yatırım Ortamının İyileştirilmesi Amacıyla Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair

gördüklerini vasiyetnameye yazarak veya yazdırarak altını imzalarlar. Bu hükmeye göre beyanın zorunluğu içeriği Kanun koyucu tarafından açık şekilde sayılmıştır. Mirasbırakan tarafından okunmaksızın ve imzalanmaksızın düzenlenmesi halinde mirasbırakanın vasiyetnameyi bizzat okuyamaması veya imzalayamaması halinde mirasbırakanın beyan içeriğinin vasiyetnamenin son arzularını içerdiğine ilişkin açıklamanın yer alması gerektiği TMK m. 535/1 ile belirlenmiştir.

⁸ TTK m. 1050/3'e göre gemi ipoteğinde alacaklının feragati durumunda vazgeçme beyanı imzası noterce onaylı bir senetle veya sicil müdürlüğünde yapılır. İhbarlar, ihtarlar, itirazların beyan olduğu TTK m. 1525/1 ile hüküm altına alınmıştır.

⁹ Bu tür beyan türüne örnek olarak TMK m. 605'te düzenlenmiş “ret beyanı” verilebilir. Anılan hükmeye göre yasal ve atanmış mirasçılar mirası reddedebilirler. Anılan hükümde beyanı verebilecekler sınırlayıcı şekilde sayılmıştır. Aynı şekilde TTK m. 1015/6'da gemi ipoteği kurulması için sicil müdürlüğüne beyanda bulunması gereken kişinin “malik” olduğu kesin bir şekilde açıklanmıştır.

Kanun'un 73 üncü maddesi hükmü gereğince mülga olan TTK m. 349'un eski metninde yer alan "kurucular beyanı" şirket sözleşmesini imzalayan ortaklara işaret etmektedir. Bu tür beyanlar beyanın imzacılarını veya aktif süjelerini açıkça belirlemektedir. Diğer taraftan beyan sunulacak yer itibariyle de sınırlandırılabilir. Bu tür sınırlamalarda beyanın nereye verileceği Kanun koyucu tarafından belirtilir. Birlikte gemi ipoteğinde birden çok gemi veya gemi payı durumunda paylaşırma, sicil müdürlüğüne yapılacak beyan ve tescil ile gerçekleşir (TTK m. 1021/2). Bu hükümle beyanın nereye verileceği açık bir şekilde belirtilmiştir.

Beyanın sunulması veya ibrazı bir gerçek veya tüzel kişiye de bağlanabilir.¹⁰ Bu durumda beyanın hukuksal sonuç doğurabilmesi bu kişilere teslim edilmesi şartına bağlıdır. Açık bir şekilde beyanın nereye verileceğinin belirtilmediği durumlarda ise Kanun koyucunun anılan beyanın nereye sunulması gerektiği hakkında ilgili hükümlere, gerekçeye, yargı kararları ve doktrine müraaat etmek gerekmektedir.

III. ANONİM ORTAKLIKTA YÖNETİM KURULU BEYANININ HUKUKİ NİTELİĞİ

Beyan bir hak veya hukuki ilişkinin ortaya çıkarılması, sona erdirilmesi ya da ortadan kaldırılması amacıyla tek veya çok taraflı irade açıklamalarıdır. Bu yönüyle beyan hukuki işleme benzemektedir.¹¹ Beyanlar hukuki sonuç doğurmaya yönelik irade beyanı olmaları nedeniyle hukuki işlemin kurucu unsurlarını taşıyabilmektedir. Beyan bir irade açıklamasıdır. Hukuki zeminde dış dünyaya açıklandığı anda hüküm ve sonuçlarını doğurur. Hukuki işlemin kurucu unsurları arasında yer alan irade açıklaması beyanda açık veya zımnî, muhatabına yöneltilen, vasıtalı veya vasıtasız olarak ortaya çıkar.¹²

Dış dünyada irade beyanının hukuki sonuç doğurabilmesi için hukuk düzeni tarafından kendisine hukuki sonuç bağlanmalıdır. Gerçekten de irade beyanının hukuki bir sonuç doğurması için beyan eden tarafından bu amaca yönelik açıklamalar bulunmalı ve hukuk sistemi anılan açıklamalara hukuki bir sonuç bağlanmalıdır. Ayrıca beyanın hukuki işlem statüsüne kavuşması için

¹⁰ Bu duruma örnek olarak TTK m. 1041/3 hükmü verilebilir. Anılan hükme göre gemi ipoteği üçüncü bir kişinin hakkı ile sınırlandırılmış bulunuyorsa, değişikliğe o kişinin de onayı gerekir. Onay, sicil müdürlüğüne veya lehine değişiklik yapılacak kişiye beyan edilmelidir.

¹¹ Ender Ethem Atay, *Hukuk Başlangıcı*, 8. Baskı (Gazi Kitabevi 2020), 353; Osman Gökhan Antalya (Editör) and Murat Topuz, *Marmara hukuk yorumu, Cilt 1, Medeni Hukuk (Giriş, Kavramlar, Başlangıç hükümleri)*, 3. Baskı, (Seçkin Hukuk 2019), 233.

¹² Ender Ethem Atay, *Hukuk Başlangıcı*, 8. Baskı, (Gazi Kitabevi 2020), 356.

hukuk düzenince öngörülmüş geçerlilik unsurlarının varlığı gereklidir. Hukuki işlem ehliyetinin varlığı, başvurmaya yetkili olma, işlemin konusunun hukuka aykırı veya imkansız olmaması, iradeyi sakatlayan hallerin olmaması, gibi hukuki geçerlilik şartlarının varlığı beyanın hukuki işlem koşuludur. Son olarak beyanı hukuki işleme yaklaştıran zorunlu unsur kendisine bağlanan hukuksal sonucun doğması için gerekli olan izin, rıza, onay gibi tamamlayıcı unsurdur.¹³

Diğer taraftan beyan ile ortaya konulan irade beyanı her zaman hukuksal bir sonuca yönelmez. Böyle durumlarda irade beyanına bağlanan hukuksal sonucun açıklayan tarafından bilinmesine gerek yoktur. Bu yönüyle beyan hukuki işlem benzeri fiillere yaklaşmaktadır.¹⁴ Beyanın yöneldiği taraf ortaya çıkan hukuksal sonuçtan yararlanır. İhtar, itiraz gibi beyanlar borçlu-alacaklı ilişkisinde beyanda bulunanın amacından bağımsız sonuçlar ortaya çıkmasına neden olabilir.¹⁵ Hukuki işlem benzeri fiilleri oluşturan beyanlarda beyanda bulunanın amaç ve iradesinin ne yönde olduğu kendisine bağlanan hukuki sonucu etkilemeyecektir.¹⁶ Bu bağlamda hukuki işlemlere dair kural ve hükümler mevcut olgunun ortaya çıkış biçimine göre bu tür beyanlara da uygulanır. Şüphesiz kendisine hukuki bir sonuç bağlanmış veya bağlanmamış bilgi ve duygu açıklamalarını içeren beyanlardan da bahsetmek mümkündür.

Bu durumda üçlü bir ayrıma gidilmesinin doğru olacağı kanısındayız: şekli anlamda beyan, maddi anlamda beyan, bilgi ve görüş açıklamaları. Şekli anlamda beyan hukuk sistemi tarafından kendisine bir sonuç bağlanmış ve hukuki işlemin kurucu unsurlarını taşıyan açıklamalardır. Diğer taraftan maddi anlamda beyan hukuki işlem benzeri fiilleri oluşturan, beyanda bulunanın amaç ve iradesinin ne yönde olduğunun kendisine bağlanan hukuki sonucu etkilemediği açıklamalardır. Bilgi ve görüş açıklamaları beyanda bulunanın görüş ve bilgilerini hukuk dünyasında açıklamasıdır. Bu tür beyanların hukuki sonuç doğurabilmesi için kendisine hukuki sonuç bağlanmış olması gerekir.

TTK'da anonim ortaklık yönetim kurulu beyanları ile ilgili kendisine hukuki sonuç bağlanmış birçok hüküm bulunmaktadır. Ticaret siciline tescil ve kayıt ile ilgili gerçeğe aykırı beyanda bulunanların para cezası ile cezalandırılacağı ve zarar görenlerin tazminat haklarının saklı tutulduğuna dair TTK m. 38/1 bu hükümlerden biridir. Diğer taraftan imzaların tasdik ve onayına dair beyanların sicil müdürlüklerine verilmesine dair hükümler de bu beyanlara örnek olarak verilebilir (TTK m. 40/2; 372/1).

¹³ Antalya and Topuz (n 11) 266.

¹⁴ Antalya and Topuz, (n 11) 235.

¹⁵ Antalya and Topuz, (n 11) 234.

¹⁶ Mehmet Ayan, *Borçlar Hukuku (Genel Hükümler)*, 11. Baskı, (Seçkin Hukuk 2016), 117; Erol Cansel and Çağlar Özel, *Borçlar Hukuku Genel Hükümler Cilt 1*, 2. Baskı, (Seçkin Hukuk 2017), 214.

Anonim şirkette sermayenin kaybı durumunda yönetim kurulu genel kurulu toplantıya çağırarak iyileştirici önlemleri beyan eder (TTK m. 376/1). Borca batık olma durumunda ise ara bilanço çıkarır (TTK m. 376/3). Bu ara bilanço aktiflerin muhtemel satış fiyatı ve işletmenin sürekliliği ilkesine göre çıkartılır. Aktiflerin şirket alacaklılarının alacaklarını karşılamaya yeterli olmaması halinde durumu şirket merkezinin bulunduğu yerdeki asliye ticaret mahkemesine bildirerek şirketin iflasını talep eder (TTK m. 376/3). Burada mahkemeye yapılacak bildirim bir beyanla değil dava dilekçesi ile yapılır.

TTK'da “yönetim kurulu beyanı” kavramı doğrudan 457nci maddede düzenlenmiştir. Anonim ortaklıklarda sermayenin artırılması ve ortak hükümler üst başlıkları altında düzenlenmiş olan bu yasa hükmü, yönetim kurulunun şirketin sermaye artırması durumunda imzalayacağı beyana ilişkin hükümleri içermektedir. Anılan hükmün birinci fıkrasına göre yönetim kurulu tarafından sermaye artırımının türüne göre imzalanacak beyanın “bilgiyi açık, eksiksiz, doğru ve dürüst bir şekilde verme” ilkesine göre hazırlanması gerekmektedir. Bu hüküm açıkça açıklamanın içeriğini, imzacıyı, beyanı sunacak olan süjeyi, konuyu, hangi ilkelere göre hazırlanacağını açıklamaktadır. Ancak, kendisine bağlanan hukuksal sonuç, yaptırım, kime veya nereye yöneltileceği hakkında açıklayıcı bir bilgi yer almamaktadır.

Yönetim kurulu beyanına işaret eden bir başka hüküm ise iç kaynaklardan sermaye artırımını düzenleyen TTK m.462 hükmüdür. Bu hükme göre iç kaynaklardan karşılanan sermayenin artırılan kısmı yıllık bilanço ve yönetim kurulunun beyanı ile doğrulanır. Yönetim kurulu karşılan tutar, iç kaynaklar ve sermayenin artırılan kısmı arasındaki finansal ve hukuksal denge açısından yazılı, doğrulayıcı ve açık bir beyan sunmak zorundadır (TTK m. 462/2). Anılan hükümle ile beyanın sunulması ve içeriğinin doğrulayıcı olması yönetim kuruluna hukuki sorumluluk yüklemektedir.

Şarta bağlı sermaye artırımında yönetim kurulu sermaye artırım beyannamesi hazırlar. Bu beyannamede yeni çıkarılan payların sayısı, itibarî değeri, türleri, belirli gruplara tanınan imtiyazlar veya hesap döneminin sonundaki sermayenin durumu açıklanır (TTK m. 470). Beyanname ticaret siciline yönetim kurulu tarafından sunulur (TTK m. 471/1). Beyanın nereye tevdi edileceği açık bir şekilde hükme bağlanmıştır.

Son olarak belge ve beyanlardaki hukuka aykırılık durumunda sorumluluk halleri TTK m. 549'da, sermaye hakkındaki yanlış beyanlar TTK m. 550'de düzenlenmiştir. Bu düzenlemeler ilgili hükümlerde belirtilen içeriği, süjesi, muhatapları, şekli hakkındaki belirleyici unsurları hukuki bir sonuca bağlayarak bunları birer hukuki işlem statüsüne ulaştırmaktadır. Her ne kadar beyanlar hukuki işlem benzeri fiillere yaklaşıp da anonim ortaklıkta şekli anlamda yönetim kurulu beyanları için hukuki işlem statüsünün dışında bir niteleme yapmak doğru olmayacaktır. İhtar veya ihbar gibi alacaklı-borçlu ilişkisinde

veya ticari işlerde ortaya çıkan maddi anlamda yönetim kurulu beyanları hukuki işlem benzeri fiillere yaklaşmaktadır. Kendisine hukuki bir sonuç bağlanmamış bilgi ve duygu açıklamalarını içeren yönetim kurulu beyanları ise bu nitelermelerin dışındadır. Diğer taraftan SPK’da belirtilen kamuyu aydınlatma ilkesi çerçevesinde gerçekleştirilen bilgi ve belge açıklamaları kendisine hukuki sonuç bağlanmış beyanlardır. Her üç ayrıma göre şekillenen yönetim kurulu beyanı bu çalışmada şekli anlamda beyan çerçevesinde değerlendirilecektir.

IV. YÖNETİM KURULU RAPORU İLE BEYANI ARASINDAKİ FARKLILIKLAR

Beyanı rapordan tamamen ayırmak mümkün olmamakla birlikte birbirinden ayrılan bazı yönleri bulunmaktadır. 6102 sayılı TTK m. 349 gerekçesinde beyanın bir çeşit rapor olduğu belirtilmiştir. Aynı gerekçede “beyan”ın kavram olarak özellikle ifade edilmesinin nedeni olarak hukuki ve cezai sonuçlar doğurma özelliği belirtilmiştir. Bu durumda beyanın kanun koyucu tarafından belirlediği ağırlık noktası hukuki ve cezai sonuçlar doğurma özelliğidir. Diğer taraftan rapor da bu sonuçları doğurma özelliğine sahiptir (özellikle TTK m. 549/1; 553; 562/3). Ancak buradaki ayırım, kavramın kullanılmasına kanun koyucu tarafından yüklenen *hukuki neticeye yönelik* amaçtır.

Yönetim kurulu raporu kurulun inceleme ve araştırma sonuçlarına ilişkin tespit ve düşüncelerini doğru ve dürüst hesap verme ilkelerine uygun şekilde açıkladığı yazılı bir belgedir. Bu belge daha çok bir tespit niteliğindedir. Bu yönüyle beyandan ayrılmaktadır. Beyan ise yönetim kurulunun iradesini yansıtan açıklamalardır. Bu irade tespit ve yargıları içermektedir.

Her ikisinin ibraz edilmemesi, dürüst resim ilkesine aykırı ibrazı halinde hukuki ve cezai sorumluluklar yaptırma bağlanmıştır. Ancak rapor yönetim kuruluna daha çok bir yükümlülük getirirken, beyanda ağırlık noktası yükümlülükten çok fiile bağlanan hukuki neticedir.

Rapor pay sahiplerinin aydınlatılmasında önemli rolü olan bir belgedir (TTK m. 199). Raporda temel alınan ilkeler şirketin faaliyetlerine ilişkin dürüst hesap verme, denetimde şeffaflıktır. Beyanda da benzer ilkeler geçerli olmakla birlikte bu ilkeler kanunda belirlenmiş belirli bir olguya özgüdür. Bağlı şirketin yönetim kurulunun her yıl hazırlayacağı “bağlılık raporu” (TTK m. 199), yönetim ve temsil ile ilgili işlerin gidişatı hakkında kendisine sunulacak konularda rapor hazırlamak (TTK m. 366/2), yıllık faaliyet raporu (TTK m. 375/1-f; 514/1; 516; 518/1) gibi şirketin finansal ve fonksiyonel işleyişi ile ilgili bilgiler yönetim kurulunun sorumluluğu, pay sahiplerinin aydınlatılması, hesap verilebilirlik ilkeleri çerçevesinde rapora dahil edilir. Bu yönüyle rapor beyana göre belirli bir olguya özgülenme dışında daha genel niteliktedir. Zira, genel kurula sunacağı iyileştirici önlemleri içeren beyanı (TTK m. 376/1), belirli gruplara tanınan imtiyazları veya hesap döneminin sonundaki sermayenin

durumunu içeren beyanname (TTK m. 470/1; 471/1), sermaye artırımının türüne göre hazırlanacak yönetim kurulu beyanı (TTK m. 457) belirli olgularla sınırlanmış rapora göre daha özel bir nitelik taşımaktadır.

Yönetim kurulunun sermaye azaltılmasına gidilmesinin sebepleri ile azaltmanın amacı ve azaltmanın ne şekilde yapılacağına ilişkin, hesap verme ilkelemine uygun olarak ayrıntılı bir şekilde hazırladığı rapor ticaret siciline tescil ve ilan edilir (TTK m. 473/1). Aynı şekilde rüçhan hakkının sınırlandırılmasının veya kaldırılmasının gerekçelerine, yeni payların primli ve primsiz çıkarılmasının sebeplerine, primin nasıl hesaplandığına ilişkin yönetim kurulu raporu tescil ve ilan edilir (TTK m. 461/2). Ancak beyanların tescilini kanun koyucu öngörmemiştir.

Tür değiştirme, birleşme ve bölünme raporları yapısal veya malvarlığına yönelik esaslı değişiklikleri için kanun koyucu tarafından gerekli unsurlar olarak belirlenmiştir. Beyanın, kanun koyucu tarafından bağlandığı, yapısal esaslı bir değişiklik bulunmamaktadır.

V. YÖNETİM KURULU BEYANI İLE PAY SAHİPLERİNİN BİLGİ ALMA VE İNCELEME HAKKI ARASINDAKİ İLİŞKİ

Anonim şirkette pay sahiplerinin bilgi alma ve inceleme hakları TTK m. 437'de düzenlenmiştir (OR Art. 697; § 131,132 AktG).¹⁷ Yönetim kurulunun yıllık faaliyet raporları, kar dağıtım önerisi, finansal tablolar, konsolide finansal tablolar genel kurul toplantısından ez az onbeş gün önce pay sahiplerinin incelemesine hazır bulundurulur (TTK m. 437/1). Pay sahibi genel kurulda yönetim kurulundan şirketin işleri, denetimin gerçekleştirilme şekli ve sonuçları hakkında bilgi isteyebilir (TTK m. 437/2). Bu hak esas sözleşme veya genel kurul kararı ile sınırlandırılmaz veya kaldırılamaz (TTK m. 437/6). Bilgi alma ya da inceleme hakkı ile ilgili talepler cevapsız bırakılmış, haksız yere reddedilmiş veya ertelenmiş ise ret kararını takip eden on gün içinde şirketin merkezinin bulunduğu asliye ticaret mahkemesine bu hakkın yerine getirilmesi için başvuruda bulunabilir (TTK m. 437/5).

Pay sahibinin bilgi alma hakkı yalnızca, bu hakkın kullanılması durumunda şirket sırlarının açığa çıkacağı veya korunması gereken diğer şirket menfaatlerinin tehlikeye maruz kalabileceği gerekçesi ile reddedilebilir (TTK m. 437/3). Pay sahibinin bilgi alma ve inceleme hakkının kullanılmış olması durumunda

¹⁷ Pay sahiplerinin bilgi edinme hakkı Alman Paylı Ortaklıklar Kanunu'nda "Auskunftsrecht des Aktionärs", İsviçre Borçlar Kanunu'nda ise "Auskunft und Einsicht" başlığı altında hüküm altına alınmıştır. İsviçre Federal Mahkemesinin bilgi edinme hakkının, pay sahibinin bağımsız bir hissedarlık hakkı olduğu, eşit davranma ilkesinin, tüm hissedarlara mutlak eşit davranmayı garanti etmediği ile ilgili kararı için bkz. BGE 95 II 157; BGE 132 III 71; BGE 140 III 610.

bazı husus veya olguların özel bir denetimle ortaya çıkarılmasının gerekli olduğu durumlarda gündem şartından bağımsız olarak genel kuruldan istenebilir (TTK m. 438/1). Genel kurul tarafından pay sahibinin bu haklarını kanunen izin verilen ölçü dışında sınırlandıran kararlar batıldır (TTK m. 447/1-b). Pay sahibinin bilgi alma ve inceleme hakkı ile yönetim kurulu beyanı arasındaki ilişkinin kesişim noktası, yönetim kurulunun şirketin finansal yönetimi ile ilgili devredilemez görev ve yetkileridir.

Yönetim kurulu şirketin üst düzeyde yönetimi ve bunlarla ilgili talimatların verilmesi, muhasebe, finans denetimi ve şirketin yönetiminin gerektirdiği ölçüde, finansal planlama için gerekli düzenin kurulması, yıllık faaliyet raporunun ve kurumsal yönetim açıklamasının düzenlenmesi ve genel kurula sunulması, genel kurul toplantılarının hazırlanması ve genel kurul kararlarının yürütülmesi, borca batıklık durumunun varlığında mahkemeye bildirimde bulunulması hakkında vazgeçilemez görev ve yetkilere sahiptir (TTK m. 375/1). Yönetim kurulunun şirketin sermaye kaybı ve borca batıklık durumunda gerçekleştireceği işlemlerde sunacağı beyanlar ile sermaye artırımını ve sözleşme değişikliğinde genel kurula, mahkemeye veya ticaret siciline sunacağı beyanlarda bu mutlak görev ve yetkilerin varlığı kabul edilmelidir.

Şekli anlamda yönetim kurulu beyanı,

- Son yıllık bilançoda sermaye ile yedek akçeler toplamının yarısının zararlarla karşılıksız kalması durumunda genel kurula sunacağı iyileştirici önlemleri içeren beyanı (TTK m. 376/1);¹⁸
- Şarta bağlı sermaye artırımında ticaret siciline sunulacak olan yeni çıkarılan payların sayısını, itibarî değerini, türlerini, belirli gruplara tanınan imtiyazları veya hesap döneminin sonundaki sermayenin durumunu içeren beyanname (TTK m. 470/1; 471/1);¹⁹

¹⁸ Anılan hükmün gerekçesinde “Yönetim kurulunun, genel kurulu hemen toplantıya çağırması, şirketin finansal yönden kötü durumda bulunduğunu bütün açıklığıyla kurula anlatması, hatta bu konuda bir rapor vermesi, zararların sebeplerini (kaynaklarını) göstermesi ve tedavi çareleri önermesi gerekir, aksi halde yönetim kurulu sorumlu olur.” şeklinde ifadeler yer verilmiştir.

¹⁹ TTK m. 470’in gerekçesinde beyannamenin işlevinin anılan kanunun mülga “kurucular beyanı” ile sermaye artırımlarında öngörülmüş yönetim kurulu beyanına özdeş olduğu belirtilmiştir. Ayrıca gerekçede TTK m. 457’nin gerekçesine atıfta bulunulmuştur. Aynı hükmün gerekçesinin devamında yönetim kurulunun esas sözleşme hükmünü artan sermayeye uyarlamasının yönetim kurulunun belirleme niteliğinde bir kararıyla gerçekleştirilebileceği, bu kararın genel kurulun onayına sunulamayacağı ve hatta bu kararın beyannamenin içinde de yer alabileceği ifade edilmiştir. TTK m. 471’in gerekçesinde ticaret siciline tescilin açıklayıcı olduğu ve ilânın şart olmadığı açıklanmıştır.

- Sermaye artırımının türüne göre hazırlanacak yönetim kurulu beyanı (TTK m. 457);²⁰

pay sahibinin bilgi alma ve inceleme hakkı çerçevesinde değerlendirilebilir. Avrupa’da şirketler hukuku bağlamında yaygın olan “beyan ilkesi” bu ilişkiyi açıkça ortaya koymaktadır. Dürüst resim ve dürüst bilgi verme ilkeleriyle örtüşen bu ilke beyanı sunana bağlanmış, hukuki ve cezai sonuçları olan ve raporla özdeş açıklayıcı bildirim içerir. Bu nedenle yönetim kurulunun dürüst resim ilkesine göre hazırlayacağı ve sunacağı raporlar TTK m. 349’un gerekçesinde de belirtildiği üzere beyan niteliğini taşıyıp bu açıklamalara TTK m. 549 vd. maddelerinde belirtilen hukuki ve TTK m. 562’de belirtilen cezai neticeler bağlanmıştır (§ 399, 400 AktG; § 331, 332, 334, 335 HGB).

VI. KAMUYU AYDINLATMA VE DÜRÜST RESİM İLKESİ İLE İLİŞKİSİ

Anonim ortaklıklarda yönetim kurulu beyanı Türk hukukunda TTK, TSY, SPK’da düzenlenmiştir. SPK’da Kamunun Aydınlatılmasına İlişkin Esaslar’da yönetim kurulunun finansal tablo ve raporlarla ilgili yönetim kurulu üyelerinin kamuya yapacakları bildirimlerde finansal rapor ve tabloların doğruluk ve gerçeğe uygunluk konusunda beyanları zorunlu bir unsur olarak hüküm altına alınmıştır (SPK m. 14/2). Aynı şekilde kamuyu aydınlatma belgelerinden doğan sorumlulukta yönetim kurulunun beyanlarında ortaya çıkabilecek hukuka aykırılık, yanlış, yanıltıcı veya eksik bilgilere ilişkin beyanlar, izahname, pay alım tekliflerinde hazırlanan bilgi formu, özel durum açıklaması, birleşme ve bölünme işlemlerinde hazırlanacak duyuru metinleri, borsada işlem görme duyurusu ve finansal raporlar bağlamında yönetim kurulunun yetki alanı içine giren bilgi açıklamalarında ortaya çıkabilecek kamuyu aydınlatma ilkesine aykırı hareketler yaptırımı bağlanmıştır (SPK m. 32). Kendisine yaptırım bağlanmış SPK’da yer alan bir diğer düzenleme ise faaliyet izninin yanlış veya yanıltıcı beyanlarda bulunularak alınmış olmasının Sermaye Piyasası Kurulu tarafından bu izni iptal edebileceğine dair hükümdür (SPK m. 41/1-b). Kendisine hukuksal sonuç bağlanan yönetim kurulu beyanlarının dürüst resim ilkesi, kamuyu aydınlatma ilkeleri esas alınarak belirlendiği söylenebilir (§ 161 AktG; § 289f HGB).²¹

²⁰ Anılan hükmün gerekçesi TTK m. 349’un gerekçesine atıfta bulunmaktadır.

²¹ § 161 AktG hükmü “Erklärung zum Corporate Governance Kodex” başlığı altında düzenlenmiştir. Alman Kurumsal Yönetim Kanunu ile ilgili detaylı bilgi için bkz. Regierungskommission Deutscher Corporate Governance Kodex, ‘Deutscher Corporate Governance Kodex’ in Dietger Hahn and Bernard Taylor (eds) *Strategische Unternehmensplanung — Strategische Unternehmensführung* (Springer 2006) https://doi.org/10.1007/3-540-30763-X_27, 511 vd.; Stefan Bress ‘Corporate Governance in Deutschland: Der Einfluß des Deutschen Corporate

Yönetim kurulu beyanının amacı kamunun aydınlatılması ilkesi çerçevesinde doğru, dürüst, açık ve şeffaf bilgiler sağlamak, şirkette ortaya çıkabilecek kötü niyetli, hukuksuz, aldatıcı ve yolsuz işlemlerin önüne geçmek, şirketin iş ve işleyişini denetlemek, denetimin öngörülebilir, açık ve kolay olmasını sağlamaktır. Beyan yönetim kurulunun şirkete, hukuk sistemine, üçüncü kişilere, şirket alacaklılarına, pay sahiplerine, şirket organlarına karşı sorumluluğunun bir yansımasıdır. Bu nedenle yönetim kurulu beyanı Kanun ve yönetmeliklerle belirlenmiş görev ve yetkilerinin hesap verilebilir, eksiksiz, açık, şeffaf, doğru, denetlenebilir bir şekilde dış dünyaya yansımasıdır.

Dürüst resim ilkesi (true and fair view) OECD prensiplerinin, AET ve Avrupa şirketler hukuku genel prensipleri ile belirlenmiş şirketler hukukunda hakim olan şeffaflık ilkesinin bir yansımasıdır.²² Bu ilkenin Türk Şirketler Hukukundaki yansıması, TTK m. 437’de düzenlenmiş bilgi alma ve inceleme hakkına hakim olan dürüst hesap ilkesidir. Bağlı ve hakim şirket raporları (TTK m. 199/2; 199/4), bağlı şirketler hakkında bilgi alma (TTK m. 200; § 312 AktG), şirketin ve topluluğun finansal tabloları ile yönetim kurulunun yıllık faaliyet raporunun denetimi (TTK m. 398/1), anonim şirketlerde denetim raporu (TTK m. 402/5-b; 403/1; 404/1), finansal tabloların müzakeresi nedeniyle anonim şirket genel kurul toplantısının ertelenmesi (TTK m. 420/2), pay sahiplerinin bilgi alma ve inceleme hakları (TTK m. 437/2), yönetim kurulu beyanı (TTK m. 457/1), anonim şirketlerin finansal tabloları ve yönetim kurulunun yıllık faaliyet raporu (TTK m. 515/1; 516/1) şeklinde sayılabilir.²³

Türk hukukuna hakim olan dürüst resim ilkesi yönetim kurulu beyanının rapor niteliğinde açıklayıcı, şüpheye yer veremeyecek nitelikte olması gerektiğini öngörmektedir. Ayrıca beyan eksiksiz, doğru, dolambaçsız, gerçeğe uygun, dü-

Governance Kodex auf die finanzielle Unternehmensperformance (Vol. 54) (Josef Eul Verlag GmbH 2008) 34.

²² OECD Principles, <<https://www.oecd-ilibrary.org/docserver/9789264257443-tr.pdf?expires=1635002947&andid=id&andaccname=guest&andchecksum=E2B278CC-752603BEB979529253941628>> 14, 41 vd., accessed 23 October 2021. Yönetim kurulu beyanının hesap verilebilirlik ve şeffaflık ilkelerinin bir madde halinde somutlaşması olduğu, beyanın aynı zamanda sermaye artırım kararı için MK m. 2 anlamında en etkili aracı olduğu hakkındaki görüşü için bkz. Ünal Tekinalp, *Sermaye Ortaklıklarının Yeni Hukuku*, Kuramdan Kurala Serisi 4, 5. Baskı, (Vedat Kitapçılık 2020), 9-68a, 138.

²³ TTK m. 515 hükmü dürüst resim ilkesi başlığı altında düzenlenmiştir. Anılan hükme göre anonim şirketlerin finansal tabloları, Türkiye Muhasebe Standartlarına göre şirketin malvarlığını, borç ve yükümlülüklerini, öz kaynaklarını ve faaliyet sonuçlarını tam, anlaşılabilir, karşılaştırılabilir, ihtiyaçlara ve işletmenin niteliğine uygun bir şekilde; şeffaf ve güvenilir olarak; gerçeği dürüst, aynen ve aslına sadık surette yansıtabilecek şekilde çıkarılır.

rüst, riskleri öngören, tutarlı özelliklere sahip olmalıdır. Alman şirketler hukukuna göre yönetim kurulu üyeleri, yönetimlerinde ve beyanlarında basiretli bir yöneticiden beklenen özeni göstermelidir. Yönetim kurulu üyesi, ticari işlerle ilgili bir girişimcilik kararı verirken, şirket yararına uygun bilgilere dayanarak makul bir şekilde hareket ettiğini kanıtlamalıdır. Yönetim kurulu üyelerinin, yönetim kurulundaki çalışmalarını sonucunda öğrendikleri şirket veya ticari sırlar başta olmak üzere, şirkete ait gizli bilgi ve belgeler hakkında sır saklama yükümlülüğüne uygun davranmalıdır (§ 93 Abs. 1 AktG; TTK m. 396).

VII. YÖNETİM KURULU BEYANININ SUNUMUNA İLİŞKİN USUL VE ESASLAR

Türk şirketler hukukunda beyan Avrupa'da hakim olan ve yaygın olarak paydaşlık, denetim ve şirket organları ile ilişkili dürüst bilgi verme ilkesine dayalı olarak 6102 sayılı TTK ile hukuk sistemine getirilmiştir. Bu ilke paydaşlığa tanınan ve şirketin hukuk sistemi içinde işletme hukukuna dayalı geniş anlamı ile sistem yaklaşımının gerektirdiği prensipleri getirmektedir. Rapor, deklarasyon, yazılı ve sözlü sunum gibi çeşitli şekillerde gerçekleştirilen beyan anonim şirket sermaye artırımında TTK'da özel olarak öngörülmüştür.

Sermayenin artırımında yönetim kurulunun sunacağı beyanda aşağıdaki prensip ve özellikler benimsenmiştir:²⁴

- Sermayenin korunması
- Pay sahiplerinin bilgi edinme haklarını sağlamak
- Kamunun aydınlatılması
- Hukuk düzenine delil sağlamak ve sorumluluğun ortaya konulması
- Şirkete ait hukuki işlemin dürüst resim ilkesi gereğince denetlenebilirliğini sağlamak ve kolaylaştırmak
- Hukuki işlemin gerekçelerinin, emsalin, karşılaştırmaların, içeriğinin açıklanması
- Genel kurulun onayına tabi ve ticaret siciline tescilde sunulacak bir belge
- Genel kurulun onayına sunulmasından hukuki işlemin tesis edilmesine kadar geçen süre içinde gerçekleşen değişikliklerin ek bir beyan, rapor veya güncelleştirme gerektirmesi.

Bu ilkeler ışığında anonim şirket sermaye artırımında, yönetim kurulu beyanını hazırladıktan sonra nereye, nasıl, ne zaman sunması gerektiği ile ilgili sorunlar ortaya çıkmaktadır. Kuruluş ve esas sözleşme değişikliği işlemleri Bakanlık iznine tabi olan şirketler ile bu kriterin dışındaki şirketlerden kayıtlı sermaye sistemine geçen veya bu sistemden çıkan, sermaye artıran veya azaltan, kayıtlı sermaye tavanını arttıran, birleşme, tür değişikliği veya bölünme

²⁴ Bkz. TTK m. 349 ve 457 gerekçeleri.

işlemi gerçekleştiren şirketler genel kurul toplantılarında Bakanlık temsilcisi bulundurmamak zorundadırlar (AŞTY m. 32).²⁵ Bakanlık temsilcisi genel kurul tutanağını hazırlamaya nezaret eder. Zira yönetim kurulu, genel kurul toplantılarını hazırlamak ve kararları yürütmekle yükümlüdür. Bu yükümlülük devredilemez bir görev ve aynı zamanda yetkidir (TTK m. 375/1-f). Yönetim kurulu ayrıca yıllık faaliyet raporunun ve kurumsal yönetim açıklamasını düzenleyerek genel kurula sunmakla yükümlüdür. Sermaye artırımında genel kurulun alacağı kararların hazırlığı, sözleşme değişikliğine ilişkin metnin hazırlanması, sermaye artırımına dair beyanın hazırlanması yönetim kurulunun yetkisine girmektedir. Bu nedenle, sermaye artırımına ilişkin hazırlıkları yapan yönetim kurulu kanun ve idari gereklilikler yerine getirildikten sonra TTK m. 457'ye göre beyanı hazırlamakla yükümlüdür.

Bu beyanı genel kurul öncesinde mi yoksa sonrasında mı hazırlaması gerektiği hakkında kanunda açık bir düzenleme bulunmamaktadır. Ancak “rüçhan hakları sınırlandırılmış veya kaldırılmış olduğu”, “kanuni ve idari gerekliliklerin yerine getirildiği” gibi hususlar ancak genel kurul ve gereklilikler yerine getirildikten sonra mümkün olduğundan beyanın genel kurul sonrasında düzenlenmesi gerektiğini kabul etmek gerekir. Diğer taraftan, genel kurul sermaye artırımı ve sözleşme değişikliğini, artırılan sermayeye ilişkin tüm bilgi, beyan, rapor ve belgeleri inceleyerek kararını verir. Bu nedenle yönetim kurulu tarafından hazırlanacak sermaye artırım raporu niteliğindeki bir ön beyanın genel kurul öncesinde hazırlanmış olması, pay sahiplerinin bilgi edinme haklarını sağlamaları ve dürüst resim ilkesinin gerekliliklerine uygunluk için pay sahiplerine bilgi vermeleri, genel kurula bu ön beyanın sunulması gerektiği kanısındayız²⁶. Böylece bu ön beyan esas alınarak, genel kurulun sonrasında hazırlanacak nihai beyan ticaret siciline sunulmalıdır.²⁷

Esas sermaye sisteminde TTK m. 459'a göre genel kurul, kayıtlı sermaye sistemini benimsemiş anonim şirketlerde ise TTK m. 460'a göre yönetim kurulu sermaye artırımına karar verir. Kayıtlı sermaye sisteminde en çok beş yıl için esas sözleşmede belirtilmek kaydı ile kayıtlı sermaye için belirlenen bir tavan tutara kadar sermaye artırım yetkisi yönetim kuruluna verilebilmektedir.

²⁵ Anılan Yönetmelik, 28.11.2012 tarih ve 28481 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmış “Anonim Şirketlerin Genel Kurul Toplantılarının Usul ve Esasları ile Bu Toplantılarda Bulunacak Bakanlık Temsilcileri Hakkında Yönetmelik” başlıklıdır.

²⁶ Sermaye artırım raporu dayalı olarak esas sözleşme değişikliğine yönelik bir Genel Kurul kararı alınması gerektiği ile ilgili bkz. der Hans Caspar von der Crone ‘Bericht zu einer Teilrevision des Aktienrechts: Nennwertlose Aktien’. 4(1) Reprax (2002) 1-22, 17.

²⁷ TTK m. 457'nin yerine getirilmemesinin iptal ve hatta butlana yol açabileceği, bu beyanda sermaye artırımının gerekçesinin yer alması gerektiği hakkındaki görüşü için bkz. Tekinalp (n 22) 132.

Yönetim kurulu bu artırıma dair ilke, karar, içerik ve kuralları kamuyu aydınlatma ilkesi uyarınca ilan ederek şirketin internet sitesinde yayımlar. Yönetim kurulu sermaye artırımına dair kararı ve buna dair beyanı hazırladıktan sonra kayıtlı sermaye sistemine göre imtiyazlı pay sahipleri özel kurulunun onayına sunmalıdır (TSY m. 71/3).

Yönetim kurulunun alacağı karar sermaye artırımını işlemlerinin tamamlandığına ilişkindir (TSY m. 72/1). Kararın alınmasını izleyen otuz gün içinde ilgili ticaret sicili müdürlüğüne sermaye artırımını tescili için başvuru yapılır. Karardan itibaren üç ay içinde tescil talebinde bulunulmaz ya da tescil bir şekilde gerçekleştirilemez ise sermaye artırımına dair karar, beyan ve alınmışsa Bakanlık izni geçersiz hale gelir. Müdürlüğe süresi içinde başvuru yapılmasına rağmen bu sürede tescil işleminin müdürlükçe gerçekleştirilmemiş olması yargı yoluna başvurmayı gerektirebilir. İlgili harcın yatırılmış olması, ilgili mevzuat hükümlerine göre gerekli belgelerin sunulmuş olması koşulu ile sicil müdürü tescil talebini makul bir süre içinde ret ya da kabul etmemişse talebin reddedildiği kabul edilmelidir. Makul süre ise TTK m. 39/1’de belirtilen sekiz günlük olarak kabul edilmeli, itiraz asliye ticaret mahkemesine yapılmalıdır. Halka açık olmayan ve kuruluşta kayıtlı sermaye sistemini benimsememiş anonim şirketlerde bu sisteme geçişte veya kayıtlı sermaye sistemi ile ilgili yapılacak değişikliklerde ve Bakanlık izninin gerekli olduğu durumlarda genel kurul ve izin öncesinde yönetim kurulu beyanı hazırlanmalıdır.²⁸

TTK m.333/1 ve Anonim ve Limited Şirketlerin Sermayelerini Yeni Asgari Tutarlara Yükseltmelerine ve Kuruluşu ve Esas Sözleşme Değişikliği İzne Tabi Anonim Şirketlerin Belirlenmesine İlişkin Tebliğ gereğince sermaye artı-

²⁸ Halka Açık Olmayan Şirketlerde Kayıtlı Sermaye Sistemine İlişkin Esaslar Hakkında Tebliğ’in altıncı maddesinin üçüncü fıkrası gereği kuruluştan sonra kayıtlı sermaye sistemine geçişte Bakanlık izni için aşağıdaki belgeler istenmektedir: a) Yürürlükte bulunan, tüm değişiklikleri içeren ve tek bir metin haline getirilmiş, şirketi temsile yetkili kişilerce onaylanmış esas sözleşme örneği, b) Şirket yönetim kurulunca hazırlanmış esas sözleşmede yer alacak kayıtlı sermaye maddesi taslağı ile esas sözleşmesinin kayıtlı sermaye sistemine uyum sağlaması için değişmesi gereken diğer maddelerine yönelik değişiklik taslakları, c) Şirket sermayesinin tamamen ödendiğine ve sermayenin karşılıksız kalmadığına ilişkin yeminli mali müşavir veya serbest muhasebeci mali müşavir raporu, ç) Son üç yıla ait bilanço ve gelir tablosu, d) Esas sözleşme ile yönetim kuruluna imtiyazlı veya itibari değerinin üzerinde pay çıkarma veya rüçhan hakkını sınırlandırma yetkilerinin verilmesi halinde, bunların ve kayıtlı sermaye sistemine geçilmesinin gerekçelerini içeren şirketi temsile yetkili kişilerce imzalanmış beyanı, e) Bağımsız denetime tabi olan şirketlerde denetleme raporu. (d) bendinde belirtilen beyan TTK m. 457 dışındaki bir yönetim kurulu beyanıdır.

rımına dair sözleşme değişikliği Ticaret Bakanlığı'nın iznine tabi şirketlerin bu işlemlerinin genel kurul onayına sunulabilmesi ya da yönetim kurulunca karar altına alınabilmesi yönetim kurulunca alınacak karar ve hazırlanacak beyanın Bakanlığa izin için gönderilmesine ve gerekli iznin alınmasına bağlıdır.²⁹

Yönetim kurulu beyanı bir kurul işlemi olduğundan yönetim kurulu üyelerinin tamamı tarafından imzalanıp imzalanmayacağı, bu beyanın bir yönetim kuruluna bağlı olup olmadığı konusu tartışılması gereken bir konudur. TTK m. 457'de belirtilen nitelikte bir yönetim kurulu beyanının varlığı kurulun bu yöndeki iradesine bağlıdır. Bu irade ise kurul kararı ile ortaya konulabilir. Yönetim kurulu beyanının kurul olarak imzalanması gerekir.³⁰ Bunun gerekçesi; TTK m. 457'nin başlığında yönetim kuruluna yapılan vurgu, beyanın TTK m. 375/1-f'de belirtilen rapor ve açıklamalar niteliğinde olması, ilgili kanun gerekçeleri, Avrupa'da özellikle Alman, İsviçre ve Avusturya şirketler hukukuna hakim olan yönetim kurulu beyanının rapor niteliğine yaklaşan, ortakların bilgi alma ve inceleme haklarını sağlayan, dürüst resim ve kamuyu aydınlatma ilkelerini haiz bir yapıya sahip oluşudur. OECD prensipleri, AET kararları ve Avrupa'da şirketler hukukuna hakim ilkeler birlikte değerlendirildiğinde yönetim kurulu beyanının kurul kararı ile oluşturulması gerekir.

Yönetim kurulu beyanının bir kurul belgesi ve hukuki işlem niteliğine haiz olabilmesi için yönetim kurulu kararı ile sonuca bağlanmış olması kural olarak gereklidir. Diğer taraftan, bu kuralı sıkı sıkıya uygulamak yönetim kurulu beyanının hukuki işlem niteliğini işlevsiz hale getirebilir. Yönetim kurulunca alınmış bir karar olmaksızın kurulun tüm üyelerince tasdik edilmiş bir belgenin geçerliliği de tartışılmalıdır. Bu durumda kurulun tüm üyelerinin karar defterine derç edilmemiş şekilde beyanı imzalamış olmaları beyanın geçerliliğine etki etmemelidir. Ancak bu durumun kabulü için yönetim kurulu kararında bu yöndeki bir beyana işaret edilmiş olmasına ya da en azından sermaye artırımına veya beyana dayanak hukuki işleme yönelik bir karar şartı aranmalıdır.

²⁹ Anılan tebliğin beşinci maddesinin birinci fıkrası gereğince bankalar, finansal kiralama şirketleri, faktoring şirketleri, tüketici finansmanı ve kart hizmetleri şirketleri, varlık yönetim şirketleri, sigorta şirketleri, anonim şirket şeklinde kurulan holdingler, döviz büfesi işleten şirketler, umumi mağazacılıkla uğraşan şirketler, tarım ürünleri lisanslı depoculuk şirketleri, ürün ihtisas borsası şirketleri, bağımsız denetim şirketleri, gözetim şirketleri, teknoloji geliştirme bölgesi yönetici şirketleri, 28/7/1981 tarihli ve 2499 sayılı Sermaye Piyasası Kanununa tabi şirketler ile serbest bölge kurucusu ve işleticisi şirketlerin kuruluşları ve esas sözleşme değişiklikleri Ticaret Bakanlığı'nın iznine tabidir. Anılan tebliğde yönetim kurulunun beyanı öngörülmüş olmasa da iznin alınmasında bu beyanın sunulması gerektiği kanısındayız.

³⁰ Beyanın tüm kurul üyelerince imzalanması gerektiği hakkındaki görüşü için bkz. Tekinalp (n 22) 138.

Kurul kararı ile veya fiilen ortaya konulacak kurul beyanının TTK m. 390'da belirtilen şartlara göre imzalanması gereklidir. Ayrıca eşit işlem ilkesine aykırı olan, anonim şirketin temel yapısına uymayan veya sermayenin korunması ilkesini gözetmeyen, pay sahiplerinin, özellikle vazgeçilmez özellikteki haklarını ihlal eden veya bunların kullanılmasını kısıtlayan ya da güçleştiren, diğer organların devredilemez yetkilerine giren ve bu yetkilerin devrine ilişkin kurul beyanlarının ve buna dayanak kurul kararları, TTK m. 391/1'e göre batıldır (Nichtige Beschlüsse). Yönetim kurulu kararlarının iptal edilemeyeceği dikkate alındığında kurul kararının batıl olduğunun tespiti mahkmeden istenebilir. OR. Art. 714'te aynı Kanununun 706b hükmüne yapılan atıfla genel kurul kararlarındaki geçersizlik sebeplerine vurgu yapılmıştır.

VIII. ANONİM ŞİRKET SERMAYE ARTIRIMINDA YÖNETİM KURULU BEYANININ İÇERİĞİ

Anonim şirkette sermaye artırımını, şirket esas sermayesindeki sermaye tutarının, kayıtlı sermaye sistemini benimseniş şirketlerde ise başlangıç sermaye tutarı ile kayıtlı sermaye tutarı arasındaki çıkarılmış sermaye tutarının artırılmasını ifade eder.³¹

Anonim şirket esas sermaye sisteminde genel kurul sermaye artırımında yetkiliyken, kayıtlı sermaye sisteminde³² bu yetki yönetim kuruluna aittir. Şarta bağlı sermaye artırımında ise genel kurul, yeni çıkarılan tahviller veya benzeri borçlanma araçları nedeniyle, şirketten veya topluluk şirketlerinden³³ alacaklı olanlara veya çalışanlara, esas sözleşmede değiştirme veya alım haklarını kullanmak yoluyla yeni payları edinmek hakkı sağlamak suretiyle, sermayenin şarta bağlı artırılmasına karar verebilir. Şirket sermayesi, değiştirme veya alım hakkı kullanıldığı ve sermaye borcu takas veya ödeme yoluyla yerine getirildiği anda ve ölçüde kendiliğinden artar (TTK m. 463).³⁴

³¹ Türk hukukunda kayıtlı ve esas sermaye sistemi şeklinde iki farklı sermaye gruplandırması olmaması gerektiği hakkındaki görüşü için bkz. Ünal Tekinalp 'Sermaye Artırmada Çift Usulün Geçerliliği ve Gerekliliği Sorunu'(1996) 18(4) BATİDER, 3-7. Ayrıca bkz. Selen Serder Yılmaz 'TTK'da Anonim Şirketlerde Sermaye Artırımına İlişkin Genel Hükümler ve Kayıtlı Sermaye Sisteminde Dış Kaynaklardan Sermaye Artırımı' (2013) 8(1) Erciyes Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, 187-233,190.

³² Mehmet Bahtiyar, *Anonim Ortaklıkta Kayıtlı Sermaye Sistemi ve Sermaye Artırımı*, İstanbul, 1996, 63.

³³ Mustafa İsmail Kaya, *Şartlı Sermaye Artırımı*, Ankara, 2022, 66.

³⁴ Hasan Pulaşlı, *Şirketler Hukuku Şerhi*, 4. Baskı, (Adalet Yayınevi 2022) 2477; Mehmet Bahtiyar, *Ortaklıklar Hukuku*, 13. Baskı, (Beta Yayınları 2019) 343-349; Tamer Bozkurt, *Şirketler Hukuku*, 14. Baskı, (Yetkin Yayınları 2022) 487; Rıza

Şirket sermaye artırımını genel kurul veya yönetim kurulu kararı tarihinden itibaren üç ay içinde tescil edilemediği takdirde (kurucu etki), genel kurul veya yönetim kurulu kararı ve alınmışsa şirketin ve sermaye artırımının türüne göre Ticaret Bakanlığı veya Sermaye Piyasası Kurulu'ndan alınan izin geçersiz hâle gelir.³⁵ Kanun Koyucu yönetim kurulunun sermaye artırımındaki bu yükümlülüğü yanında beyan hazırlama yükümlülüğü de öngörmüştür.³⁶

Yönetim kurulu anonim ortaklıklarda sermaye artırımının türüne göre bir beyan hazırlamakla yükümlüdür. Bu beyanın 6102 sayılı TTK m. 457, TSY m. 73'te belirtilen kriterlere göre hazırlanması gereklidir. Beyanın içeriği 6102 sayılı TTK m. 457'de belirtilmiş olup, anılan Kanun hükmünde beyanın içeriği hakkında üçlü bir ayrıma gidilmiştir. Bu ayırım artırımın nakdi, iç kaynaklardan ve şartlı olmasına göre farklılık göstermektedir.³⁷

A. Nakdi Artırımda Beyanın İçeriği

Anonim ortaklıkta nakdi artırım bir sermaye taahhüdünü gerektirir. Sermaye taahhüdü anonim ortaklıkta ortakların belirli bir payın değişik sözleşmede belirtilen süre içinde şirketin aktifine ödeneceği vaadini içerir. İşletmeler TMS 79 uncu paragrafına göre kayıtlı sermayeyi oluşturan pay adetlerini, sermayenin geri ödenmesindeki sınırlamaları, pay türüyle ilgili kısıtlamaları, haklar ve imtiyazları özkaynaklar değişim tablosu, dipnotlar ve finansal durum tablosunda göstermek durumundadır.³⁸

6362 sayılı Sermaye Piyasası Kanunu ve şirket sözleşmesinde belirlenen pay bedellerinin ödemelerine dair hususlar saklı kalmak üzere pay bedellerinin en az dörtte birinin Kanuna uygun olarak şirket hesabına açılmış bankaya yatırılması nakdi artırımda zorunludur. Bu hususun ticaret siciline tescilinde buna dair banka mektubu ticaret siciline sunulur. Nakdi artırıma dair yönetim kurulu beyanında aşağıdaki hususların yer alması gereklidir (TTK m. 457/2):

Ayhan/Hayrettin Çağlar/Mehmet Ödamar, Şirket Hukuku Genel Esaslar, 4. Baskı, (Yetkin Yayınları 2022) 352.

³⁵ İsmail Kırca, Anonim Şirket Genel Kurul Kararlarının Hükümsüzlüğü, 3. Baskı (Oniki Levha Yayınları 2022), 224.

³⁶ Ömer Korkut/M. Fatih Cengil/Mehmet Durdu/ İdil Nur Gürbüz Gökberk/ Zahid Doğanay, Şematik Şirketler Hukuku, 2. Baskı (Seçkin Yayıncılık 2022) 164

³⁷ Nakdi sermaye konulması, aynı sermaye konulması, bir borcun takası durumu, fon veya yedek akçelerin sermayeye dönüştürülmesi, sermayenin iç kaynaklardan artırılması, yapılan ödemelerle ilgili bilgi verilmesi şeklindeki ayırım için bkz. Hasan Pulaşlı, Şirketler Hukuku Genel Esaslar, 6. Baskı, (Adalet Yayınevi 2020) 499.

³⁸ https://www.kgk.gov.tr/Portalv2Uploads/files/Duyurular/v2/TMS/TMS_1_Finansal%20Tablolar%C4%B1n%20Sunulu%C5%9Fu.pdf, accessed 18 October 2021.

1. Artırılan Kısımın Tamamen Taahhüt Edildiğine Dair Beyan

Nakden artırımda yönetim kurulu, pay sahiplerinin artan kısım yönünden miktarın ve payların taahhüt edildiğini doğrular. Kurul beyanında pay sahiplerinin nakdi artırımda artırılan kısmın tamamen taahhüt edildiğini doğru ve dürüst bir şekilde belirtmelidir. Bu beyan gerekçeli, açıklamalı, onay içeren ve belgeli olmalıdır.

2. Kanun veya Esas Sözleşme Gereğince Ödenmesi Gerekli Tutarın Ödendiğine Dair Beyan

Sermaye Piyasası Kanununun pay bedellerinin ödenmelerine ilişkin hükümleri saklı kalmak üzere, nakden taahhüt edilen payların itibarî değerlerinin en az yüzde yirmi beşi tescilden önce, gerisi de şirketin tescilini izleyen yirmi dört ay içinde ödenir. Payların çıkarma primlerinin tamamı tescilden önce ödenir (TTK m. 344/1). Yönetim kurulu sermaye artırımına dair hazırlayacağı beyanda kanun ya da sözleşme gereği ödenmesi gereken tutarların ödendiğini doğrular, nasıl ödendiğini açıklar ve bu hususları açık, eksiksiz, doğru bir şekilde beyanına yansıtır. Ayrıca beyan ilgili ödemeye dair belgeleri de içermelidir. Yönetim kurulu kanunda öngörülen süreyi artıramaz, veya azaltamaz. Yönetim kurulunun bu konuda bir serbestisi yoktur. Sermayenin korunması ilkesine aykırı bir şekilde bir düzenleme getiremez, sözleşmeye ya da kanuna aykırı şekilde bu beyanı düzenleyemez. Beyan düzenlenirken TTK'daki emredici hükümler dikkate alınarak, *eşitlik ilkesi* gözetilmelidir.

3. Bir Borcun Takasında Bu Borcun Varlığı, Geçerliliği ve Takas Edilebilirliğine Dair Beyan

Kurul beyanı nakden artırımda bir borcun takası söz konusu ise bu borcun varlığını gerekçeli bir şekilde açıklamalıdır. Ayrıca yönetim kurulu beyanında borcun geçerli olup olmadığını ve takas edilebilirliğini açık ve şüpheye yer bırakmayacak şekilde belirtmelidir. Diğer taraftan, beyanda geçerli olmayan bir borcun takası yer alamaz.

4. Sermayeye Dönüştürülen Fonun veya Yedek Akçenin Serbestçe Tasarruf Olunabilirliğine Dair Beyan

Karşılıklar bilanço hukuku açısından şüpheli borçlar, taahhütler ve bunlardan doğabilecek olası kayıp riskleri, askıdaki işlemler nedeniyle belirli bir amaca hizmet eden yedek akçelerdir (TTK m. 75).³⁹ Yedek akçeler ise genel bir amaca yönelik ihtiyaçlar için ayrılır. Yedek akçeler ileride gerçekleşmesi muhtemel kayıplar, zararlara karşılık bir teminat olması, işletmenin sürekliliği ilkesi gereği ve pay sahiplerinin kar payı alma haklarını sağlamak için işletme

³⁹ Senar Cagırgan Tuncer and Yasin Ulusoy 'Yedek Akçeler'(2017) 19(1) Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, Prof. Dr. Şeref ERTAŞ'a Armağan, Özel Sayı-2017, 1971-1996, 1976.

kazançlarından ayrılan kıymetlerdir. Anonim ortaklıkta ihraç primleri, şirket aktifindeki değer artışları yedek akçeleri oluşturur.⁴⁰ Anonim şirketlerde karşılık bulan yedek akçeler esas sermayeyi aşan özkaynaklardır.⁴¹

Ayrılmaya ilişkin risk unsuru ortadan kalktığına ya da riskin temelini oluşturan hukuki işlem sona erdiğinde karşılıklar serbestçe tasarruf edilebilir hale gelir. Böylece bu tür kaynaklar şirketin özkaynağı haline dönüşür. Türkiye Muhasebe standartlarına göre ayrılan bu akçeler sermayeye dönüştürülebilir ve sermayeye eklenmesine cevaz verilen fonlar (yeniden değerlendirme, iştirak ve taşınmaz satış hasılatı ve enflasyon fonu, vb.) veya yedek akçenin serbestçe tasarruf olunabilirliği, yani ayrılmaya dair risk-zarar-kayıp unsurlarının ortadan kalkmasına dair gerekçeli beyan yönetim kurulu tarafından açıklanır. Bir cümlele bu tasarruf edilebilirliğin beyan ve açıklamanın yanı sıra ayrılan fon veya yedek akçenin ayrılmasına neden olan olgunun, hukuki ilişkinin, olası zarar ve risk unsurlarının ortadan kalktıklarına dair ayrıntılı bilgi ve bu karşılıkların ayrılmasına dayanak finansal belgeler de beyana eklenmelidir.

5. Aynı Sermaye Konulmasına Dair Beyan

Aynı sermaye konuluyor veya bir ayın devralınıyorsa bunlara verilecek karşılığın uygun olduğu devralınan aynı sermaye, aynı türü, değerlendirmenin yöntemi, isabeti ve haklılığı gerekli organların ve kurumların onaylarının alındığı yönetim kurulu tarafından beyan edilir. Aynı sermayenin veya devralınacak işletme ile ayınların değerlemesinde emsaline oranla yüksek fiyat biçilmesi, işletme ve ayının niteliğinin veya durumunun farklı gösterilmesi, ya da herhangi başka şekillerde yolsuzluk yapılması durumunda yönetim kurulu üyeleri bundan doğan zarardan sorumludur (TTK m. 551/1).

Yönetim kurulu beyanında TTK m. 342 ve 343 üncü maddelerdeki gereklilikleri açıklar. Aynı üzerinde tesis edilmiş sınırlı aynı hak, haciz ve tedbir, nakden değerlendirilebilir değerlendirilemeyeceği, devrolunabilme durumu, fikrî mülkiyet hakları ile sanal ortamlar da dâhil, malvarlığı unsurları açıklamada yer almak zorundadır. Zira aynı sermaye olarak konulacak malvarlığı unsurları, fikrî mülkiyet hakları ile sanal ortamlar üzerinde bu hükümde belirtilen türde bir sınırlı aynı hak, haciz ve tedbir bulunuyorsa, bu unsurlar nakden değerlendirilemeyen ve devrolunamayan bir özelliğe sahipse aynı sermaye olarak konulamazlar. Diğer taraftan hizmet edimleri, kişisel emek, ticari itibar ve vadesi gelmemiş alacakların sermaye olamayacağı kurul tarafından beyan hazırlanırken sermayenin korunması ilkesi gereğince dikkate alınma-

⁴⁰ Raziye Aksu Özkan 'Anonim Şirkette Genel Kanuni Yedek Akçe Kavramına Bağlı Hukuki Sonuçlar' (2021) 23(1) Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, 339-381, 34; Şükrü Yıldız 'Anonim Ortaklıkta İhraç Primleri (Agio)' (2000) 4(1-2) 547-565, 137.

⁴¹ Çağırhan Tuncer and Ulusoy (n 33). 1974, dph. 8.

lıdır. Kurul beyanına TTK m. 343/1 gereğince mahkemenin onayladığı kesin nitelikteki değer biçme ve değerlendirme raporu eklenir.

6. Rüçhan Haklarının Sınırlandırılması veya Kaldırılmasına Dair Beyan

Rüçhan hakları sınırlandırılmış veya kaldırılmışsa bunun sebepleri, miktarı ve oranı; kullanılmayan rüçhan haklarının kimlere, niçin, ne fiyatla verildiği hakkında belgeli ve gerekçeli açıklamalar kurul beyanında yer alır. Yönetim kurulu TTK m. 461/2’de belirtilen rüçhan hakkının sınırlandırılmasının veya kaldırılmasının gerekçelerini; yeni payların primli ve primsiz çıkarılmasının sebeplerini; primin nasıl hesaplandığını içeren ve ticaret siciline tescil ve ilan edilmiş raporu, tescil belgelerini veya ticaret sicili gazete örneklerini beyana eklemek zorundadır. Ayrıca aynı kanunun üçüncü fıkrasında belirtilen yeni pay alma hakkının kullanılabilmesinin esaslarına ilişkin kurul kararı ile tescil ve ilan belgeleri beyana eklenir. Ayrıca rüçhan hakları sınırlandırılmamış veya kaldırılmamışsa bu husus da açıklama olarak beyana eklenmelidir.

7. Ödenen Ücret ve Menfaatler Hakkında Beyan

Kurul beyanında hizmet sunanlara ve diğer kimselere ödenen ücretler, sağlanan menfaatler hakkında, emsalleriyle karşılaştırma yapılarak açıklanır. Kanun koyucu “bilgi verilir” şeklinde bir ifade ile gerekçeli bir beyandan uzaklaşmıştır. Burada beyanda yer alması gereken unsurlar ödenen ücretlerin niceliği ve niteliği, menfaatlerin nelerden ibaret olduğu ve her ikisinin de emsalleriyle karşılaştırılmasına ilişkin açıklamalardır.

B. İç Kaynaklardan Yapılan Sermaye Artırımında Beyanın İçeriği

Kurul beyanında iç kaynaklardan yapılan sermaye artırımının hangi kaynaklardan karşılandığı, bu kaynakların gerçekliği ve şirket malvarlığı içinde var oldukları konusunda garanti verilir. Şirketin özvarlığında yer alan kaynakların finansal temeli, varlığın sebebi açıkça belirtilir.⁴² TTK m. 462/2 Sermayenin artırılan kısmını, iç kaynaklardan karşılayan tutarın şirket bünyesinde gerçekten var olduğu, onaylanmış yıllık bilanço ve yönetim kurulunun vereceği açık ve yazılı bir beyanla doğrulanır. Bilanço tarihinin üzerinden altı aydan fazla zaman geçmiş olduğu takdirde, yeni bir bilanço çıkarılması ve bunun yönetim kurulu tarafından onaylanmış olması şarttır.

TSY m. 73/2’ye göre anonim ortaklıkta sermaye artırımının yalnızca iç kaynaklardan yapılması durumunda yönetim kurulunun açık ve yazılı beyanı ile genel kurul tarafından onaylanmış yıllık bilanço veya bilanço tarihinin

⁴² Şirketin sermayesine ilave edilebilecek iç kaynaklar yedek akçeler, dağıtılmamış geçmiş yıl karları, iştirak hisseleri ve taşınmaz satışından kaynaklanan satışlar, yeniden değerlendirme değer artışı fonu ve ilgili mevzuatta belirtilen fonlardan oluşur.

üzerinden altı aydan fazla zaman geçmiş olması halinde ise yönetim kurulu tarafından onaylanmış ara bilanço sermaye artırımında ticaret sicili müdürlüğüne ibraz edilmesi halinde sermayenin tamamının ödendiğine, karşılıksız kalıp kalmadığına ve şirket özvarlığının tespitine, iç kaynaklardan karşılanan tutarın şirket bünyesinde gerçekten var olduğuna ilişkin yeminli mali müşavir veya serbest muhasebeci mali müşavir raporu ya da denetime tabi şirketlerde denetçinin bu tespitlere ilişkin rapor aranmaz.⁴³

C. Şartlı Sermaye Artırımında Kurul Beyanının İçeriği

Şartlı sermaye artırımı durumunda bu artırımın ve uygulamasının kanuna uygunluğu yönetim kurulu beyanında belirtilir. “Kanuna uygunluğun belirtilmesi” uygun olup olmamanın açıklanmasıdır. Yönetim kurulu beyanında, kanuna uygun olmama durumunu sessiz kalma ya da bir çekince şeklinde belirtmez. Kurul beyanında TTK m. 463 ila 472 maddelerindeki hükümlerin uygunluğunu araştırmak ve somut olaya uygulanmasındaki hukuka uygunluk veya aykırılıkları beyanına açık, doğru ve dürüst bir şekilde yansıtmak zorundadır. Örneğin şarta bağlı sermaye artırımına ilişkin esas sözleşme hükmünün tescilinden önce tanınmış bulunan değiştirme ve alım haklarının batıl olduğuna ilişkin durum yönetim kurulu tarafından gözetilerek raporda açıklanmalıdır (TTK m. 465/3). Yine, pay sahiplerinin korunması ilkesine aykırı olan durumlar beyanda açıklanmalıdır.

Şarta bağlı sermaye artırımında,

- i. tahvillere ve benzeri borçlanma araçlarına bağlı olarak değiştirme ve alım hakları içeren senetler ihraç edildiğinde öncelikle mevcut payları oranında pay sahiplerine önerilmemişse,
- ii. önerilmeye muhatap olma hakkının haklı bir neden olmaksızın kaldırılması veya sınırlandırılması durumunda,
- iii. şarta bağlı sermaye artırımı için gerekli olan rüçhan ve önerilmeye muhatap olma haklarının kaldırılması veya sınırlandırılması bir başkası lehine haklı görülmeyecek bir yararlandırmaya veya aleyhine kayba neden oluyorsa,

kurul beyanında bunlara yer verilmelidir.

Bu beyanda,

- i. şartlı sermaye artırımına hakim olan ilke, sınırlar,
- ii. esas sözleşmedeki dayanak,

⁴³ Yönetim kurulunun beyanında şu unsurlar yer alır:

- a) şirket sermayesinin özvarlık içinde korunduğunu,
- b) iç kaynaklardan karşılanan tutarın şirket bünyesinde gerçekten var olduğunu doğrulayan yönetim kurulunun açık ve yazılı beyanı

- iii. pay sahiplerinin korunması,
- iv. değiştirme veya alım hakkı haiz bulunan kişilerin korunması,
- v. sermaye artırımının gerçekleştirilmesinde hakların kullanılması ve sermaye taahhüdü konularında kanuna uygunluk ile esas sözleşmenin mevcut duruma uyarlanmasına,
- vi. yeni çıkarılan payların sayısı, itibarî değeri, türleri, belirli gruplara tanınan imtiyazlar veya hesap döneminin sonundaki sermayenin durumuna, dair açıklamalar yer alır.

IX. YÖNETİM KURULU BEYANINDA HUKUKİ VE CEZAI SORUMLULUK

A. Yönetim Kurulunun Hukuki Sorumluluğu

Yönetim kurulu üyeleri esas sözleşmeden ve kanundan doğan yükümlülüklerini ihlal ettikleri takdirde ve kusurlarının varlığı halinde şirkete, pay sahiplerine ve şirket alacaklılarına karşı verdikleri zarardan sorumludurlar (TTK m. 553/1). Yönetim kurulu kontrolü dışında kalan, kanuna veya esas sözleşmeye aykırılıklar veya yolsuzluklar sebebiyle sorumlu tutulamaz; bu sorumlu olma durumu gözetim ve özen yükümü gerekçe gösterilerek geçersiz kılınamaz.

Beyanların kanuna aykırılığını düzenleyen 549 uncu madde şirketin sermayesinin artırılması ve azaltılması ile birleşme, bölünme, tür değiştirme ve menkul kıymet çıkarma gibi işlemlerle ilgili belgelerin, izahnamelerin, taahhütlerin, beyanların ve garantilerin yanlış, hileli, sahte, gerçeğe aykırı olmasından, gerçeğin saklanmış bulunmasından ve diğer kanuna aykırılıklardan doğan zararlardan, belgeleri düzenleyenler veya beyanları yapanlar ile kusurlarının varlığı hâlinde bunlara katılanların sorumlu olduğunu hükme bağlamıştır. Yönetim kurulunun bu tür beyanlardan dolayı sorumluluğunun ortaya çıkabilmesi için yanlış, hileli, sahte veya gerçeğe aykırı olmaları, beyanlarda gerçeğin saklanmış olması ve diğer kanuna aykırılık durumları nedeniyle bir zararın doğması gerekmektedir. Beyana dayalı bu sorumlulukta beyana katılanların olması durumunda bunlar için kusur şartı aranmaktadır. Sorumluluğun ortaya çıkması için diğer önemli bir unsur ise beyan ile zarar arasında nedensellik bağının varlığıdır.

“Sermaye hakkında yanlış beyanlar ve ödeme yetersizliğinin bilinmesi”, TTK m. 550’de özel olarak düzenlenmiştir. Anılan hükme göre sermaye tamamen taahhüt olunmamış veya karşılığı kanun veya esas sözleşme hükümleri gereğince ödenmemişken, taahhüt edilmiş veya ödenmiş gibi gösterilmesi durumu ile kusurlu olmaları şartıyla şirket yetkililerinin sorumluluğuna gidilebilir. Bu yetkililer kusurlarının varlığı halinde bu payları üstlenmiş kabul edilirler ve payların karşılıkları ile zararı faiziyle birlikte müteselsilen öderler.

Sermaye taahhüdünde bulunanların ödeme yeterliliğinin bulunmadığını bilen ve buna onay verenler, söz konusu borcun ödenmemesinden doğan zarardan sorumludurlar.

Beyan nedeniyle şirketin uğradığı zararın tazminini, şirket ve her bir pay sahibi talep edebilir. Pay sahipleri talep edecekleri tazminatın ancak şirkete ödenmesini isteyebilirler (TTK m. 555/1). Pay sahibinin açtığı davayı hukuki ve maddi sebepler haklı gösterdiği takdirde, mahkeme, dava giderleriyle avukatlık ücretini, bu giderler davalıya yükletilemediği hâllerde, davacı pay sahibiyle şirket arasında, hakkaniyete göre paylaşır (TTK m. 555/2).

Yönetim kurulunun birden çok kişiden oluşması ve beyanın bu üyelerce imzalanması ve aynı zararı tazminle yükümlü olmaları durumunda, bunlardan her biri, kusuruna ve durumun gereklerine göre, zarar şahsen kendisine yükletilebildiği ölçüde, bu zarardan diğerleriyle birlikte müteselsilen sorumlu olur (TTK m. 557/1).

Yönetim kurulu üyelerinin sermaye artırımından doğan sorumlulukları, şirketin tescili veya sermaye artırım tarihinden itibaren dört yıl geçmedikçe sulh ve ibra yoluyla kaldırılamaz. Bu sürenin geçmesinden sonra da sulh ve ibra ancak genel kurulun onayıyla geçerlilik kazanır. Bununla beraber, esas sermayenin onda birini, halka açık şirketlerde yirmide birini temsil eden pay sahipleri sulh ve ibranın onaylanmasına karşı iseler, sulh ve ibra genel kurulca onaylanmaz (TTK m. 559/1).

Beyandan dolayı sorumlu olan yönetim kurulu üyelerine karşı tazminat istemek hakkı, davacının zararı ve sorumluyu öğrendiği tarihten itibaren iki ve her hâlde zararı doğuran fiilin meydana geldiği günden itibaren beş yıl geçmekle zamanaşımına uğrar. Beyana dayalı fiil cezayı gerektirip, Türk Ceza Kanununa göre daha uzun dava zamanaşımına tabi bulunuyorsa, tazminat davasına bu zamanaşımı uygulanır (TTK m. 560/1). Beyandan dolayı sorumluluğuna gidilen yönetim kurulu aleyhinde şirketin merkezinin bulunduğu yer asliye ticaret mahkemesinde dava açılabilir.

B. Yönetim Kurulunun Cezai Sorumluluğu

1. Beyanda Sahtecilik

Sermayesinin artırılması ve azaltılması ile birleşme, bölünme, tür değiştirme ve menkul kıymet çıkarma gibi işlemlerle ilgili beyanları sahte olarak düzenleyenler ile ticari defterlere kasıtlı olarak gerçeğe aykırı kayıt yapanlar bir yıldan üç yıla kadar hapis cezasıyla cezalandırılır (TTK m. 549; 562/8; § 399 ff. AktG).⁴⁴

⁴⁴ Oruç Hami Şener, *Teorik ve Uygulamalı Ortaklıklar Hukuku, Ders Kitabı*, 4. Bası, (Seçkin Yayıncılık 2019), 571. TTK m. 457 hükmündeki beyana aykırılıktan dolayı ceza

2. Yanlış Beyan

Sermaye tamamıyla taahhüt olunmamış veya karşılığı kanun veya esas sözleşme hükümleri gereğince ödenmemişken, taahhüt edilmiş veya ödenmiş gibi gösterilmesi, sermaye taahhüdünde bulunanların ödeme yeterliliğinin bulunmamasına rağmen buna onay verilmesi durumunda bu fiilleri işleyenler üç aydan iki yıla kadar hapis veya adli para cezasıyla cezalandırılır (TTK m. 551; 562/9; § 399 ff. AktG).

3. Beyanın Yayınlanmasında Usulsüzlük

İnternet sitesine konulması gereken beyana dair içeriği usulüne uygun bir şekilde koymayan yönetim organı üyeleri yüz güne kadar adli para cezasıyla cezalandırılır (TTK m. 562/12). Bu durum kamuyu aydınlatma ve dürüst resim ilkelerinin gereğidir.⁴⁵

Beyana dayalı yönetim kurulu üyelerine verilecek idari para cezaları, aksine hüküm bulunmayan hâllerde, mahallin en büyük mülki amiri tarafından verilir (TTK m. 562/14). Beyana dayalı cezai sorumluluk nedeniyle işlenen kabahatlerden birinin idari yaptırım kararı verilinceye kadar birden çok işlenmesi hâlinde, ilgili gerçek veya tüzel kişiye bir idari para cezası verilir ve ilgili hükme göre verilecek ceza iki kat artırılır. Ancak, bu kabahatin işlenmesi suretiyle bir menfaat temin edilmesi veya zarara sebebiyet verilmesi hâlinde verilecek idari para cezasının miktarı bu menfaat veya zararın üç katından az olamaz (TTK m. 562/15).

X. TİCARET SİCİLİNDE TESCİL İÇİN İBRAZ EDİLECEK BELGELER

Anonim ortaklıkta yönetim kurulu beyanı tescil edilecek olgular bağlamında ticaret siciline ibraz edilmesi gerekli belgeler arasında sayılmaktadır.⁴⁶

bir müeyyidenin öngörülmediği, bu ihlalden dolayı YK üyelerinin ihlalden dolayı bunun türüne ve boyutuna göre TTK m. 553 vd. da düzenlenen sorumluluk kurallarına veya BK'nın vekalet akdi hükümlerine göre sorumluluklarına gidilebileceği hakkındaki görüşleri için bkz. Reha Poroy, Ünal Tekinalp and Ersin Çamoğlu, *Ortaklıklar Hukuku I*, 14. Baskı, (Vedat Kitapçılık 2019) 370.

⁴⁵ Serder Yılmaz sermaye artırımında yönetim kurulu beyanının zorunlu tutulmasında amacın kamuyu aydınlatma ilkesine ve sermayenin korunmasına hizmet ettiğini, beyanın gerekçeli olması gerektiğini, emsal göstermesi ve karşılaştırmalara yer vermesi gerektiğini, anlaşılır bir dille yazılması gerektiğini ifade etmektedir. Ayrıntılı bilgi için bkz. Selen Serder Yılmaz 'TTK'da Anonim Şirketlerde Sermaye Artırımına İlişkin Genel Hükümler ve Kayıtlı Sermaye Sisteminde Dış Kaynaklardan Sermaye Artırımı' (2013) 8(1) Erciyes Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, 187-233, 210.

⁴⁶ Poroy, Tekinalp and Çamoğlu (n 38) 369.

Kuruluşa pay sahibi olmayan yönetim kurulu üyelerinin bu görevi kabul ettiklerine ilişkin yazılı beyanları (TSY m. 69/1-h), sermaye artırımında artırımın türüne göre yönetim kurulunca düzenlenmiş beyan (TSY m. 73/1-ç), iç kaynaklardan yapılacak sermaye artırımında şirket sermayesinin özvarlık içinde korunduğunu, iç kaynaklardan karşılanan tutarın şirket bünyesinde gerçekten var olduğunu doğrulayan yönetim kurulunun açık ve yazılı beyanı (TSY m. 73/2), şarta bağlı sermaye artırımında değiştirme ve alım haklarının sona erdiğinin doğrulandığı sermaye artırımına ilişkin yönetim kurulu beyannamesi (TSY m. 77/1-ç) ibrazı zorunlu beyanlara örnek gösterilebilir.

SONUÇ

Anonim ortaklıkta yönetim kurulu şirketin fonksiyonlarının yerine getirilmesinde kamunun aydınlatılması, şeffaflık, pay sahiplerinin bilgi alma ve inceleme haklarının sağlanması bağlamında önemli bir rol üstlenmektedir. Özellikle şirketin finansal yönetiminde yönetim kurulu rapor ve beyanları denetime yardımcı unsurlardır. Yönetim kurulu beyanı finansal yönetimde sermaye artırımının gerekçelendirilmesini, açıklanmasını, denetlenebilirliğini ve şeffaflığını sağlar.

Şekli anlamda beyan, maddi anlamda beyan, bilgi ve görüş açıklamaları olarak üç türde ortaya çıkan yönetim kurulu beyanı özellikle TTK m. 457'de öngörüldüğü amaç doğrultusunda ticaret siciline tescil için bir zorunluluk ve sikası olarak öngörülmektedir. Diğer taraftan sermayenin artırılmasının türüne göre içeriği kanun koyucu tarafından öngörülen bu beyan, niteliği gereği pay sahiplerinin bilgi edinme haklarının, sermaye artırımının gerekçe ve açıklamalarının genel kurulda savunulmasının, artırımın dürüst resim ve kamuyu aydınlatma ilkesine ve şirket işlemlerinin denetimine uygunluğunun sağlanması işlevlerine sahiptir. Bu bağlamda anılan beyan, ticaret siciline sunulan ve tescil için zorunlu bir unsur olmaktan öte, özellikli bir belgedir. Bu nedenle yönetim kurulu tarafından hazırlanacak sermaye artırım raporu niteliğindeki bir ön beyanın genel kurul öncesinde hazırlanmış olması, pay sahiplerinin bilgi edinme haklarını sağlamaları ve dürüst resim ilkesinin gerekliliklerine uygunluk için pay sahiplerine bilgi vermeleri, genel kurula bu ön beyanın sunulması gerektiği kanısındayız. Böylece genel kurulda görüşülerek uygunluğu pay sahipleri tarafından tartışılan bu ön beyan, sicile tescil için sunulacak beyana esas ve tamamlayıcı özelliğe sahip olmalıdır.

Yönetim kurulu beyanının bir kurul işlemi olduğu dikkate alındığında kurulun üyelerince imzalanması gerektiği açıktır. Zira, yönetim kurulu beyanı, raporun niteliğine yaklaşan bir belgedir. Bu kurul belgesinin içeriği ile birlikte her zaman kurul kararına bağlanması beklenemez. Ancak beyanın geçerliliği, yönetim kurulu kararında bu yöndeki bir beyana işaret edilmiş olmasına ya da en azından sermaye artırımına veya beyana dayanak hukuki işleme yönelik bir karar şartı aranmalıdır.

Yönetim kurulu beyanı verilmesinde ortaya çıkan zararlardan dolayı üyelerin hukuki ve cezai sorumluluğunu gerektirebilir. Beyan nedeniyle şirketin uğradığı zararın tazminini, şirket ve her bir pay sahibi talep edebilir. Yönetim kurulu üyeleri esas sözleşmeden ve kanundan doğan yükümlülüklerini ihlal ettikleri takdirde ve kusurlarının varlığı halinde şirkete, pay sahiplerine ve şirket alacaklılarına karşı verdikleri zarardan sorumludurlar. Pay sahipleri talep edecekleri tazminatın ancak şirkete ödenmesini isteyebilirler. Yönetim kurulu beyanında sahtecilik, yanlış beyanda bulunulması, beyanın yayınlanmasında usulsüzlük gibi durumlarda, Alman Şirketler Hukukuna paralel olarak yönetim kurulunun cezai sorumluluğunu gerektirir.

KAYNAKÇA

Antalya OG (Editör) ve Topuz M, *Marmara Hukuk Yorumu, Cilt 1, Medeni Hukuk (Giriş, Kavramlar, Başlangıç hükümleri)* (3. Bası, Seçkin Hukuk 2019).

Atay EE, *Hukuk Başlangıcı* (8. Bası, Gazi Kitabevi 2020).

Ayan M, *Borçlar Hukuku (Genel Hükümler)* (11. Bası, Seçkin Hukuk 2016).

Ayhan R, Çağlar H. ve Özdamar M, *Şirket Hukuku Genel Esaslar*, 4. Baskı, (Yetkin Yayınları 2022)

Bahtiyar M, *Anonim Ortaklıkta Kayıtlı Sermaye Sistemi ve Sermaye Artırımı*, İstanbul, 1996

— — ‘Ortaklıklar Hukuku’, 13. Baskı, (Beta Yayınları 2019)

Bozkurt T, ‘Şirketler Hukuk’, 14. Baskı, (Yetkin Yayınları 2022)

Böckli P, *Schweizer Aktienrecht: Darstellung für den Praktiker* (Schulthess Polygraphischer Verlag 1996).

Bress S, *Corporate Governance in Deutschland: Der Einfluß des Deutschen Corporate Governance Kodex auf die finanzielle Unternehmensperformance* (Vol. 54, Josef Eul Verlag GmbH 2008).

Cagirgan TS ve Ulusoy Y, ‘Yedek Akçeler’ (2017) 19 (Özel Sayı-2017) Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, Prof. Dr. Şeref ERTAŞ’a Armağan, 1971-1996.

Cansel E ve Özel Ç, *Borçlar Hukuku Genel Hükümler Cilt 1*, (2. Baskı, Seçkin Hukuk 2017).

Crone H vd., ‘Bericht zu einer Teilrevision des Aktienrechts: Nennwertlose Aktien’, (2002) 4 (1) Reprax, 1-22.

Kaya Mİ, *Şartlı Sermaye Artırımı*, 2. Baskı, (Yetkin Yayınları 2022).

Kırca İ, Anonim Şirket Genel Kurul Kararlarının Hükümsüzlüğü, 3. Baskı (Oniki Levha Yayınları 2022).

Korkut Ö, Cengil MF, Durdu M, Gürbüz Gökberk İN, Doğanay Z, ‘Şematik Şirketler Hukuku’, 2. Baskı (Seçkin Yayıncılık 2022).

Müller R, Lipp L ve Plüss A, ‘Minderheitenschutz im schweizerischen Aktienrecht’ (2011) 5(1) Aktuelle Juristische Praxis (AJP), 587-598.

Özkan RA, ‘Anonim Şirkette Genel Kanuni Yedek Akçe Kavramına Bağlanan Hukuki Sonuçlar’ (2021) 23(1) Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, 339-381.

Poroy R, Tekinalp Ü ve Çamoğlu E, *Ortaklıklar Hukuku I*, 14. Baskı, (Vedat Kitapçılık 2019)

Pulaşlı H, Şirketler Hukuku Genel Esaslar, 6. Baskı, (Adalet Yayınevi 2020).

— — ‘Şirketler Hukuku Şerhi’, 4. Baskı, (Adalet Yayınevi 2022).

Şener OH, *Teorik ve Uygulamalı Ortaklıklar Hukuku, Ders Kitabı*, 4. Bası, (Seçkin Yayıncılık 2019).

Regierungskommission Deutscher Corporate Governance Kodex ‘Deutscher Corporate Governance Kodex’ in Dietger Hahn and Bernard Taylor (eds) *Strategische Unternehmensplanung — Strategische Unternehmensführung* (Springer 2006) https://doi.org/10.1007/3-540-30763-X_27.

Tekinalp Ü, *Sermaye Ortaklıklarının Yeni Hukuku, Kuramdan* Kurala Serisi 4, 5. Baskı, (Vedat Kitapçılık 2020), 9-68a.

— — ‘Sermaye Artırmada Çift Usulün Geçerliliği ve Gerekliliği Sorunu’ (1996 18(4) BATIDER, 3-7.

Yıldız Ş, ‘Anonim Ortaklıkta İhraç Primleri (Agio)’ (2000) 4(1-2) 547-565.

Yılmaz SS, ‘TTK’da Anonim Şirketlerde Sermaye Artırımına İlişkin Genel Hükümler ve Kayıtlı Sermaye Sisteminde Dış Kaynaklardan Sermaye Artırımı’ (2013) 8(1) Erciyes Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, 187-233.

